

patriot

8/2024

vychází 10. listopadu 2024

ÚVODEM... bychom si měli připomenout, proč je 11. listopad dnem veteránů. 11. listopadu 1918 v 11 hodin skončila první světová válka. Stalo se tak podpisem příměří v železničním vagónu v Compiégne mezi poraženým Německem, zastoupeném Matthiasem Erzbergerem, a vítěznými zeměmi, za které dokument podepsal maršál Ferdinand Foch. I my proto vzpomeňme na (nejen) temelínské oběti této války, na ty, kteří už se nevrátili zpátky ke svým rodinám. Věnujme chvílku i raněným, invalidům, a všem těm, kteří se z válečného pekla, do kterého vstoupili v uniformě Rakousko-Uherska, vrátili domů živi a zdraví. A je úplně jedno, zda na straně vítězů či poražených.

A my budeme dnes pokračovat v naší rubrice o temelínských domech s číslem popisným 32.

Číslo popisné 32 „U SKŘIVANŮ“ později také „U ŠPATNEJCH“

První známý majitel je truhlář Vojtěch Vaněk. Byl to syn vrátného z votického zámku a narodil se v roce 1746. Vojtěch se oženil s Alžbětou Frischovou, dcerou pastýře Václava Frische. Narodily se jim tři děti. Podle zápisu z roku 1804 předal Vojtěch chalupu (zde je už přímo zapsáno „kterou na svůj náklad postavil“) za 230 zlatých svému

nastávajícímu zeti Františku Marhounovi a nevěstě Marii Vaňkové. František Marhoun (mimo jiné) se zavázal zaplatit tchyni Alžbětě 100 zlatých a poskytnout jí výměnek, Vojtěch si pak vymínil na zahradě „dva švestkové a hruškové stromy“ pro sebe, manželku a syna Vojtěcha. Ke sňatku Marie s Františkem Marhounem však zřejmě nakonec nedošlo a Vojtěch Vaněk v lednu 1805 předal chalupu za 250 zlatých zeti Matěji Křiváčkovi.

Manželka Vojtěcha Vaňka Alžběta zemřela v roce 1805, a tak se

Vojtěch o rok později oženil podruhé. Manželkou mu byla třicetiletá svobodná Marie Mikolášová, dcera Jana Mikoláše ze Všemyslic. Tento svazek neměl dlouhého trvání, protože Vojtěch Vaněk zemřel „na zimu“ v dubnu 1807. Krejčí Matěj Křiváček pocházel ze Zahájí. V roce 1805 se oženil s Marií Vaňkovou, dcerou Vojtěcha Vaňka z čp. 32 v Temelíně. Z tohoto manželství se narodilo pět dětí. Matěj Křiváček vlastnil chalupu do roku 1834, kdy ji předal své dceři Anně a jejímu ženichovi Šimonu Špatnému za 180 zlatých. Matěj si ale nicméně vymínil, že bude předním hospodářem dle libosti. V lednu 1839 ovdověl a ještě téhož roku se ženil podruhé s Annou Vrbovou. Matěj Křiváček zemřel na zápal plic v roce 1866 na čp. 35.

Novým majitelem se tak stal domkář Šimon Špatný, syn slouhy Vojtěcha Špatného z Litoradlic. V roce 1834 se oženil s Annou Křiváčkovou. Manželství bylo velmi plodné, narodilo se jim deset dětí. Anna zemřela v listopadu 1864. Její polovina chalupy v ceně 260 zlatých přešla na Šimona Špatného. Také bylo ustanoveno zástavní právo na podíl dětí Františkovi, Josefovi, Matějovi, Anně a Marii po 22 zlatých. V roce 1876 byla polovina chalupy přepsána na syna Josefa Špatného a jeho manželku Rozálii, druhou polovinu si ponechal Šimon Špatný. Ten zemřel v roce 1886.

Čp. 32 v roce 1967

Domkář Josef Špatný (1848-1932) se oženil s Rozou Vaněčkovou, dcerou Jana Vaněčka, nájemníka z Těcharovic. Narodily se jim tři děti. Josef Špatný si v chalupě zařídil obchod se smíšeným zbožím. Chalupu pak nakrátko převzal Antonín Šinágl a od něj ji koupil Vilém Masojídek. Truhlářský pomocník Vilém Masojídek byl synem Viléma Masojídka a Kateřiny, rozené Bendové z Temelína čp. 48. Vilém Masojídek se v roce 1936 oženil s Marií Božovskou z Těšínova, manželství však zůstalo bezdětné. V čp. 32 bydlel také Matouš Holub a tkadlec František Klein.

Chalupa nebyla udržována, časem spadla stodola, stáj i část obytného stavení, kde bydlívali nájemníci. Majitel Vilém Masojídek (mladší, to jen pro pořádek, protože jeho otec Vilém také bydlel v Temelíně) byl místním národním výborem v rozmezí let 1957-1961 několikrát vyzván, aby chátrající domek zajistil a situaci řešil. Zřejmě bezvýsledně. V roce 1968 bylo rozhodnuto o částečné demolici a v roce 1970 se o případné uprázdněné místo pro novostavbu ucházeli Svatek a Vrzák ze sousedního čp. 12. Nicméně k definitivnímu odstranění původního čp. 32 došlo až v dubnu 1978, a to až na popud silničářů, podle kterých ruiny zužovaly vozovku a ohrožovaly silniční provoz. V roce následujícím už v původní zadní části domku vyrůstal pod taktovkou Václava Svátka nový rodinný dům.

...a v roce 1985

Zastavěná plocha měřila v roce 1837 41 sáh obytný, v roce 1903 to byly 2 ary 74 m², v roce 1935 pak 2 ary 74 m². Výměra pozemků v roce 1916 činila 1 hektar a 48 m², v roce 1935 pak 94 arů a 54 m².

(zdroj: Jan Petřík, Rodový katastr obce Temelína / matriky SOA Třeboň / Jan Bartuška, Temelín v proměnách času / Pamětní knihy obce Temelín / foto: archiv obce Temelína)

Z TISKU... „Koněm smrtelně zraněn. Z Velkého Temelína v okresu vltavotýnském se nám píše: Dne 15. t. m. jel rolník František Petřík z č. p. 4 k majiteli soukromých hřebců p. Václavu Petříkovi stran přípuštění klisny, kterou napolo z vozu vypřáhl a na silnici státi nechal. Když se vrátil a chtěl klisnu opět zapřáhnouti, počala se tato plašiti a uhodila p. Petříka dvakráte do nohou a hořejší části těla tak silně, že bez vědomí klesl k zemi. Teprve po delší době naložen byl na vůz a dopraven v zuboženém stavu domů. Dle lékařského dobrozdání není naděje, že by se mohl uzdravit, neboť utrpěl těžká vnitřní zranění.“

(Národní politika, 27. 5. 1896)

ZÁVĚREM... Děkujeme za vaši přízeň. Budete-li mít náladu a potřebnou dávku odvahy, můžete sledovat stránky Patriot na sociální síti FB, abyste o nic zásadního nepřišli. Uvítáme jakékoliv historické materiály vztahující se k Temelínu a okolí. Ve formě originální, či jakékoli jiné, včetně té elektronické.

Obecně lidé takové ty věci, co jsou malým písmem, nečtou. Takže bych si tady mohl psát, co chci a nikdo by to stejně nečetl. Nicméně právě tím nejmenším písmem jsou sdělovány (jistě ne zcela náhodou) ty nejdůležitější informace. Všechny údaje zveřejněné v tomto listu jsou navzdory mému nejlepšímu snažení bez záruky. List je soukromým elektronickým médiem, za jeho případnou tištěnou distribuci nenesu autor žádnou odpovědnost. Patriot a jeho části je možno bezplatně dále šířit - což však neznamená, že bych se nějak úporně bránil drobným příspěvkům a darům ©. V každém případě za přízeň děkuje Ondřej Klempíř. Kontakt: e-mail: klempondr@seznam.cz. Vychází tak nějak občas, ale většinou pravidelně nepravidelně.